

לתומס הארדי, הרחק מן ההמון הסוער, וכאן הסתיים תורה-הזוכה הבריטי שלו. הוא עובר לאמריקה ומגלה אותה. תחילה בסרט קאובוי של חצות, ואחר כך במלוא המרחב שמעניקה לו ארצות-הברית במימון ובפתיחות לעשייה קולנועית שוטפת. כשר הוא מצוייד בהצלחה קופתית וביקורתית גם יחד, על סרטו האמריקאי הראשון (קאובוי של חצות), כולל פרס האוסקר, חזר ללונדון, לסרט אחד בלבד, שעורר ביקורות מעורבות ולא זכה להצלחה קופתית — יום ראשון הארוך (עם גלגדה ג'קסון ופיטר פינג'ן). אחר כך הוא יוצא לחופשה במיור-הרחוק וחוזר להוליווד. כאן באים, בזה אחר זה, סרטים אמריקאיים מובהקים של הבמאי הבריטי, המעוררים רגשות מעורבים אצל הביקורת. יומן של הארבה זוכה בחותמת צוננת, אם כי שלוג'ר טוען עד היום ש"הסרט הזה עוד יתגלה ביום מן הימים" כן עשה את איש המאראתון. הוא טוען שהוא מרגיש את עצמו כבמאי קוסמופוליטי, אבל אינו מחמיץ את ההודמנות לחזור אחרי שבע שנות העדרות ולביים את יאנקים ב-אנגליה.

כאן הוא מגלה, לדאבונו הרב, שהמסך הקטן דוק לגמרי את עושי הסרטים של המסך הגדול. הוא מוזעזע נוכח האדישות

ג'ור ואיכהוזן ב"ינקים" נאהבים — אמריקאי ובריטי

שירדה על החברות הבריטיות הגדולות. "איי-אס-איי" הוא אומר במרירות, "הפכה לגורם בינלאומי אך לא בביתה שלה. היא לא אכתה לממן את יאנקס; אפילו רנק לא הסכימה להשקיע כסף, ואף לא תברה בריטית אחרת. אין אף פרוטה אנגלית אחת בסרט שלי, ואני חושב שזוהי שעוררייה. מה עוד, שלמרב האירוניה תממן אי-אס-איי את סרטי הבא. שהוא על טהרת האמריקאיות. ושיהיה המצחיקן הראשון שלי.

"אין טעם לשבת כאן ולחכות עד שמישהו יבקש ממני לעשות משהו. כי לצערי אני זוכר, במשך עשרים שנה, מאז ימי אנג'לר אמלגמטייד, של נט כהן, שמישהו ביקש ממני לעשות עבורו סרט באנגליה. להוציא את בראיין פורבס, שכאשר הוא ניהל את אי-אס-איי הפציר בי שאביא לו משהו. היום, ההתעניינות שיש באנגליה בתעשיית הקולנוע גובלת באפס. אמנם אני רוחש הערכה רבה לטלוויזיה האנגלית והייתי מאושר אילו באו כמה מפקים נלהבים, כאלה העובדים למען המסך הקטן. אל המסך הגדול."

התאווה לקולנוע. מה שהעציב עוד יותר את שלוג'ר היתה צפייה חוזרת בסרטו טוג מסויים של אהבה, שהוקרן בטלוויזיה כשהוא באנגליה. הוא גילה עד כמה לא הטרידו הפחדים הבינלאומיים, המאיינים את החשיבה התעשייתית בר קולנוע של היום. את היוצרים של שנות ה-60, "אז לא חשבנו האם משהו יבין את המיבט האנגלי הצפוני הזה באמריקה? אולי — האם אין זה אנגלי מדי לטעמם של האחרים? אבל היום, בכסרטים הפכו יקרים כל כך, חושב כל אחד על ההשפעה הקופתית שתהיה לסרט מעבר לים, כשאין כל סיכוי להוציא את ההשקעה באנגליה. ואז אתה חייב לפגוע לא השוק האמריקאי.

הנולים נוצחיות יותר

רק תגידי מה את רוצה (פאר, תל-אביב, ארצות-הברית) — זאת הפעם הראשונה שסידי לומט, במאי הלוכה את עצמו ואת העולם סביבו ברצינות מלאה, מביים מצחיקון במלוא מובן המילה. מעשה במיל-יוני יהודי המחליט ללמד לקח את יודתו האיטית, מפיקת טלוויזיה, אחרי שזו מתאבדת, ברוב חוצפתה, במחזאי צעיר ומרדן, ואפילו נכנסת איתו אל מתחת לחופה. לדברי התסריטאית (שהיא גם שותפת להפקה) ג'יי פרסון אלן, אין זו קומדיה נגד מישהו או משהו. אבל זה לא יכול להיות כך, במחיצתו של איש מכובד כמו לומט, שחייב לירות את חצו כדי שידע, כי אכן יש לסרט זכות קיום. והחצים פונים לכל הכיוונים: הם צריכים לפוצץ את בלון האשליה של המיליונר הסבור שלכל דבר יש מחיר, לחשוף את האהבות ממבט ראשון, להטיל ספק במרדנות אינטלקטואלית אצילית, לשים ללעג את הזיוף של הטל-וויזיה בחוף המזרחי ושל אולפני ההסרטה בחוף המערבי, לקעקע את התדמית הזוהרת של חיי האנשים היפים, ועוד כהנה וכהנה סטירות קטנות יותר המושלכות ביעף, לאורך המסלול. ומאחר ולומט יהודי טוב, מתובל הסרט בכמות נכבדה מאד של בדיחות על יהודים, החל מדמות של שועל-עסקים ותיק, הקונה אגרסל יקר מציאות כדי לטמון בו את אפר אשתו, מתוך אמונה שהאב הטוב יסלח לו על החטא, ועד למחזאי הצעיר, הלא-יהודי, שמרדנותו מתבטאת באהדתו הכתובה לאיגרוני הפינאנץ. כפי שקורה לא פעם, במיקרים כאלה, תפסת מרובה לא תפסת. לומט, שהקומדיה היא שפת ביטוי זרה לו, דוחף את שחקניו יותר מדי, עורך סצנות בקצב רצחני ומדלג ממוקם למוקם כאחוז תזוית. בדהרתו הרבה אין

אלי מקגרו: התקפה חזיתית משעשעת

לו זמן להתעכב ולבחון באמת את הדמויות שלו. מה שמתקבל הוא אוסף של קריסטורות. לעתים זה משעשע מאד, בעיקר בזכות שחקנים כמו אלן קינג, קינג וין או מירנה לוי. כמה סצנות הן נמרצות מאד, כמו התקפתה החזיתית של אלי מקגרו על אלן קינג בחנות תכשיטים יקרה. ההתקפה הופכת את החנות כולה לגל חורבות ומסתיימת באמצע השירה החמישית, כשהגברת רוכבת על קורבנה ומכה אותו בארנקה. יש הרבה מאד הברקות מילוליות בדיאלוגים, אבל קשה להיפטר מן ההרגשה שזה שוב מסע אל עולם מלאכותי של קולנוע, שכל קשר בינו לבין החיים עצמם הוא מקרי בהחלט.

קריצה של נוחש

אחרון הזוגות הנשואים (אלנבי, תל-אביב, ארצות-הברית) — אחד המצחיקונים הקלושים ביותר שהוציאה הוליווד מתחת ידיה, מזה זמן רב. סרט זה נראה כמו אחד מאותם מוצרים הנטחנים בכמויות למען המסך הקטן, כתובים בחיפזון, מלוהקים על-ידי שחקנים שמצאו פנאי בין משימה אחת לשניה, ומביימים על-ידי מחשב המוציא מן הזכרון את כל המעמדים השיג-רתיים ביותר שידע הקולנוע. הבמאי גילברט קייטס והתסריטאי שלו, ג'ון הרמן שיינר, מנסים לומר, בקריצה, שקשה לו, אפילו לזוג המושלם ביותר, להישאר זוג, כאשר כל הסובבים אותו הופכים ליחידים. הקריצה משולה בעדינות לבעיטה באשכים, ואילו המוסר, שצריך כביכול להסתתר מאחרי הסיפור הזה, הוא כל כך מפוקפק, עד שקשה להתייחס אליו בדרך כלשהי. שחקנים כמו נאטאלי ווד, ג'ורג' סיגל, דום דה-לואיז נראים נבוכים למדי מכל המתחולל סביבם. ובקיצור, אם הכוונה היתה ליצור קומדיה קלילה, צריך לומר שהמשימה

ווד וסיגל: עוויתות של מבוכה

הצליחה: הקומדיה קלה כל כך, שאין מרגישים כלל בקיומה.

הבעייה היא, שכך מאבדים כל חוש למצוא דברים בארצך שלך העשויים לעניין אנשים בפניות אחרות בעולם. ובעוד שאפשר לעשות סרטים שוודיים או סרטים צרפתיים בתקציבים קטנים ועם צוותים מצומצמים. הרי באנגליה כבר לא עושים זאת. אף אחד לא מוכן להסתכן."

מה שמטריד את שלוג'ר לא פחות היא העובדה שאהבי הקולנוע באנגליה פוחתים והולכים. יחס הפוך למה שמתרחש בארצות-הברית, שם הולכת וגדלה ההתלהבות מאמנות הקולנוע ומתולדותיה של תרבות זו. "מדהים לראות עד כמה גדולה התאוה לקולנוע בארץ שלמעשה המציאה אותו. גם שיטת החפצה מעודדת זאת. בכל עיר קטנה ישנם בתיקולנוע קטנים, המקרינים סרטים של במאים זרים. וסרטים כאלה, כמו של טריפו, למשל, תוכל למצוא בכל עיר קטנה ולא רק בסביבת האוניברסיטות. שם מצוי הקהל המיוחד לסרטים אלה. נראה לי שהתאוה לקולנוע גדולה היום באמריקה משהיתה אי פעם באנגליה. אהבנו ללכת לקולנוע באנגליה. לראות הצגה של שני סרטים בכרטיס אחד. זה הפך למסורת. ידענו באנגליה תקופות מזהירות בקולנוע בשנות ה-60. היום נדמה לי שאין לקולנוע האנגלי תדמית כלשהי."

תקרית-זעזענית בין בושום לזנבים אמריקאים במיילחמת-העולם השנייה
סרט על נאמנויות כפולות